

PRZEDPŁATA:
 ćwierćrocznie dla miasta Poznania 1 tal. 20 sgr.,
 na całe Prusy 2 tal.

INSERATY:
 (1 sgr. 3 fen. od wiersza na 1/2 szerokości) przy-
 mują się tylko w ekspedycji.

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamiński w Poznaniu.

Telegraficzne wiadomości.

Konstantynopol, 28. Marca. — Wielki mufti i Rifaat basza, prezes tajnej rady zostali oddaleni z posad i zastąpieni mężami stanu przyjemniejszymi mocarstwom zachodnim. Ultra Machometanie do najwyższego stopnia są oburzeni temi zmianami.

Kopenhaga, 5. Kwietnia. — Dzisiaj nocy opuściła angielska flota zatokę Kiøger i popłynęła w południowym kierunku.

Berlin, 6. Kwietnia. — Naj. Pan raczył nadać kanonikowi Dr. Nadermanowi w Münster order orła czerwonego drugiej klasy z dębowym liściem: radzcy wojennemu Kurt w Gdańsku, order orła czerwonego trzeciej klasy na pętlej.

Berlin, 5. Kwietnia. — Nowa pruska gazeta donosi: książę Jerzy Meklemburski przywiózł z Petersburga odpowiedź cesarza rosyjskiego na list własnoręczny króla. Cesarz oświadcza w niej, że chce zawrzeć pokój i ustąpić z księstw naddunajskich, jeżeli prawa za pośrednictwem mocarstw Anglii i Francji udzieliłone chrześcijańskim poddanym porty będą zagwarantowane traktatem, jeżeli floty mocarstw zachodnich ustąpią z morza czarnego i Bosforu. Jeżeli ten rodzaj gwarancji będzie przyjętym przez mocarstwa zachodnie i portę, wówczas oświadcza Rosya, że jest gotową o resztę się ułożyć na kongresie, który się może odbyć w Berlinie.

O misyji generała Lindheim, który powiózł list własnoręczny króla do Petersburga pisze Nowo pruska gazeta co następuje:

tu i owdzie mówiono w ostatnim czasie, że jeszcze jest podobieństwo utrzymania pokoju. Od kilku dni obiegają w Berlinie pogłoski, iż z pewnością pokój utrzymanym zostanie. Powód do tych pogłosek mógł być następujący. Generał adjutant króla Jmci, generał porucznik Lindheim powiózł do Najjaśn. cesarza rosyjskiego list własnoręczny króla Jmci, w którym usiłowano ostatecznie pokój utrzymać świata. Odpowiedź na królewski list przywiózł w tych dniach książę Jerzy meklemburski i cesarz rosyjski ofiarował pokój utrzymać i księstwa opuścić, jeżeli emancypacja chrześcijan w Turcyi nastąpi, jeżeli floty połączone opuszczą czarne morze i Bosfor. Gwarancja praw chrześcijańskich poddanych Porty ma taka nastąpić, jakiej się Rosya od samego początku domagała. Jeżeli tego rodzaju gwarancja przyjęta zostanie przez Anglię, Francją i Portę, natenczas o resztę można się ułożyć na kongresie np. w Berlinie. Któż nie uznałby znaczenia tej oferty rosyjskiej, nie możemy atoli przemilczeć, że mocarstwa oświadczyły, iż nie przestają na dawniejszych żądaniach na rzecz Turcyi i że oba mocarstwa do konwencji między nimi zawartej dodały tajny artykuł, według którego obowiązują się nie wprowdzać zbroń, aż Rosya uzna wolność żeglugi po morzu czarnem dla okrętów wszystkich narodów, wyrzecz się dawnych traktatów z Turcyą zawartych, i zezwoli na ułożenie nowych. Na kaźden przypadek uwiadomi rząd pruski gabinet angielski i francuzki o tej propozycji gabinetu cesarsko-rosyjskiego. (Ks. Jerzy meklemburski, który przywiózł list cesarza rosyjskiego, jest generałem majorem rosyjskim i małżonkiem w. księżny Katarzyny, córki zmarłego w. ks. Michała.)

— Dziś stoi na porządku dziennym obrad drugiej izby wniosek deputowanego pana Cieszkowskiego, dotyczący szkół w W. Ks. Poznańskim. Komisya poleca izbie przejść do porządku dziennego nad tym wnioskiem.

— Znaczny transport rekrutów przybył tu z W. Ks. Poznańskiego i Szląska. Powieziono ich nadzwyczajnym pociągiem na kolei żelaznej pozdamskiej na miejsce przeznaczania.

— Mnóstwo berlińskich mieszkańców wróciło z Kielu uszczęśliwionych, bo widzieli ogromną flotę angielską i nie żalują wcale, że wycierpieli na morzu od wiatru i grubiej mgły na niem panującej.

(Z kor. Cz.) — Zachód oszczędza dotąd Austryją; mniej ma względu dla Prus, na które zwala winę panującej dysharmonii w koncercie europejskim. Angielskie zwłaszcza dzienniki, a między nimi Times, przemawiają o Prusiech w sposób taki, w jakim się tylko o otwartym nieprzyjacielu przemawia. Dowodzi to, jak niemylim jest zachodowi gotujący się alians osobny pomiędzy państwami niemieckimi. Mniemano ogólnie, że ogłoszenie poufnej korespondencji rosyjsko-angielskiej skłoni od razu gabinetu niemieckiego do połączenia się z zachodem. Jakże się nie oburzać, że państwa niemieckie, a mianowicie Prusy, o których w wspomnianych dokumentach niema nawet wzmianki, wahają się jeszcze w wyborze! Times niemogąc tego pojąć, odzywa się otwarcie do opinii publicznej i ducha narodowego Niemiec, jako do prawdziwych żywiołów i sił, które nareszcie będą w stanie usunąć wszystkie przeszkody. Te przeszkody leżą więc w gabinetach niemieckich. Przeciwno

nim też obrócić się powinna opinia publiczna i duch narodowy Niemiec. Czyż to nie początek rewolucyjnej propagandy? Oczekują teraz na zachodzie ogłoszenia nowej poufnej korespondencji, prowadzonej pomiędzy Rosyą a Francją. Monitor ogłosił ma w krótkce, jak donoszą z Paryża dziennikowi Chronicle, depeze generała Casteljajac o planach cesarza Mikołaja względem Turcyi. W depezy tej będzie mowa o Niemczech, o prowincjach i krajach pogranicznych Francji, które jej w Petersburgu ofiarowano. Może odstonienie to silniej skutkować będzie na politykę gabinetów niemieckich. Jeżeli nie, to państwa zachodnie przyjdą zapewne do przekonania, że pomiędzy Rosyą a państwami niemieckimi istnieje coś naksztalt ś. przymierza, co silniej działa, niż wszystkie powyższe odsłony i nie pozwala im raz na zawsze łączyć się przeciw Rosyi z zachodem. Czynią one już zachodowi wielką koncesyją, że nie stawają czynnie po stronie Rosyi. Któż zaręczy, że nie staną, jeżeli państwa zachodnie będą chciały siłą rozzerwać węzeł, który je łączy z Rosyą od lat przeszło ośmdziesięciu? Czy zachód ośmieli się na takie przedsięwzięcie? Hic Rhodus, hic salta. Creditur Judaeus Apella!

Anglia.

Londyn, 1. Kwietnia. — Wypowiedzenie wojny królowej odczytano wczora według starego zwyczaju w city ze schodów giełdy, przez władze city. Ceremonia nieodzyna była ani okazałością, ani uroczystością. Kilka tysięcy ludzi, których ściągnęła wrzawa około giełdy, zakrzyknęło potrzykroc: hurra!

T i m e s donosi, że pan Hale wynalazca rakiet bez kija był niedawno w Konstantynopolu. Według zdania znawców rakiety te daleko są silniejsze i skuteczniejsze, niż dotąd znane. Dziwna rzecz, że rząd dopiero teraz postanowił korzystać z wynalazku tego człowieka, którego był uwikłał w procesie Halego i Koszuta o dostarczenie rakiet na cele rewolucyjne.

Daily News pisze: flota Sir K. Napiera popłynęła na morze i bezwątpienia pierwszą napaść uczyni na wyspę Aland. Na flocie obiegała pogłoska, że jeden z wyższych oficerów będąc na naradzie u Napiera, starał się dowieść, że napaść na Aland jest niestosowną, bo ma załogi 7000, a napaść okrętami bez wojska musi sprawić rzeź wielką. Napier na to miał odpowiedzieć: jeżeli tego jesteście zdania, to lepij wróć do domu.

— Wczora odbył się wielki bankiet na rzecz wychodźców polskich w London Tavern, a chociaż wystrzegano się polityki, jednakowoż poznać było można, że Polacy znów obudzają zajęcie publiczne z powodu obecnego położenia krytycznego Europy. Między gośćmi znajdowali się: lordowie Shaftesburg, Albermarle, Yarborough, Beaumont, Harrowly, Sandon, Kinsale i Stuart, członkowie parlamentu Sir B. Hall, Sir Walmsley, Sir Shelley, Sir Strickland, Duke, Milnes, Vergusson, Hankey itd. Z toastów na uwagę zasługuje księcia Czartoryskiego (syna Adama), który zwracał bacność na teraźniejsze przesilenie polityczne, przytęm zaręczał, że Polacy niepozostaną neutralnymi i że się połączą z tém mocarstwem, które da hasło do przywrócenia królestwa Polskiego, że polscy patrioci czekają na to hasło z Anglii i że lud angielski najlepiej odeprzeć jest w stanie obwiniania często słyszane, jakoby Polacy byli z profesji rewolucjonistami, ponieważ Polacy nigdy się nie łączyli w Anglii ze stronnictwami niezadowolonymi. Główny zamiar bankietu był osiągnięty, podpisano 1000 funtów szterl. na rzecz towarzystwa literackiego polskiego.

Izba wyższa. Posiedzenie 31. Marca. — Lord Aberdeen oświadcza na zapytanie lorda Rodena, że rząd ma zamiar wyznaczyć dzień powszechnego postu i pokuty. Lord Clarendon wnosi o adres do królowej, jako odpowiedź na poselstwo królowej i spodziewa się, iż rozprawy dowiodą jedności narodu angielskiego w tak ważnej sprawie. Czytał potem ustępy z poufnej korespondencji i wyprowadził z niej wniosek, iż mógł rząd uwierzyć w szczerość cara, ponieważ sam zaprotestował przeciw wszelkiemu korzystaniu ze słabości Porty. Więcej rząd angielski żądać nie mógł. Car atoli złamał dane przyrzeczenia w korespondencji poufnej, daży do faktycznego panowania w Turcyi, i stawia na czele barbarzyństwa naprzeciw cywilizacji. Obawa Rosyi jeszcze jest wielka na stałym lądzie. Prawość wprawdzie Austrii nie niepozostawia do życzenia, ale niestety Austrya i Prusy jeszcze się nie zgodziły, a różność zdania między mocarstwami niemieckimi może tylko przynieść nieszczęście. Co się tyczy poddanych chrześcijańskich w Turcyi, ich prawa aktem sułtana będą zabezpieczone. Derby powiada, że niemożę dopatrzeć podstępny ze strony cara w poufnej korespondencji, owszem car słuszniej żalić się może na podstęp rządu angielskiego. Wprawdzie w depezach swoich nieprzyjął zaproponowanego podziału, ale uznał pod pewnym względem protektorat Rosyi nad chrześcijanami w Turcy. Co się tyczy oświadczenia się cara w poufnej korespondencji o obu niemieckich sprzymierzeńcach, że coś podobnego tru-

dnio znaleźć w dziejach począwszy od triumwiratu rzymskiego. Cesarz Mikolaj mówi o Austrii jak Antoniusz do Oktawiana o Lepidzie. Uważa dalej za plód czystej fantazyi zdanie ministerstwa, aby można koszta wojenne pokryć rocznymi dochodami państwa. W końcu oświadcza, że byłoby rzeczą zbawienną dowiedzieć się o traktacie zawartym między Francją, Anglią i portą otomańską. Lord Malmesbury odezwał się także w duchu Derbego. Lord Grey i lord Hardwick uszają uzbrojenia Anglii za niedostateczne. Lord Lansdowne broni admiralicyi, poczem adres do królowej izba przyjmuje bez żadnej zmiany.

Izba niższa. Posiedzenie, d. 31. Marca. — Lord J. Russel wnosi o adres na poselstwo królowej. Przypomina, że od lat 50 nie było sposobności do opowiedzi na tak ważne poselstwo i skreśla obraz niezmiernego postępu, jakie Anglia uczyniła w przeciągu lat 40 pokoju. Postanowienie wojny wymaga jak najzupełniejszego objaśnienia i usprawiedliwienia. Mówca przedstawia rys pragmatyczny układów, na których rok 1853 przeszedł i pokazuje, jak Anglia od samego początku do końca śmiało i ściśle zwalczała intrygi Rosyi, ale przytem dokładała wszelkiego starania, aby na drodze pokoju sprawę załatwić. Kwestya stawała się coraz trudniejszą, aż nareszcie przyszło do wypowiedzenia wojny ze strony sultana, które acz było uzasadnione, ale było pożałowania godne. Gdy nakoniec car pogardził postawionym sobie złotym mostem, nie pozostał rządowi angielskiemu inny wybór, jak wojna, która ma utrzymać równowagę w Europie. Pod temi okolicznościami wypowiedziano wojnę. Anglia nie może w zatargach Europy być obojętnym świadkiem, bo traktatami, interesami i moralnym stanowiskiem jest zmuszoną występować jako sprzymierzony szermierz lub sędzia polubowny. Alians z Francją ceną bardzo wysoko, stosunki z Austrią i Prusami niestety nie tyle dają otuchy. Oba mocarstwa radziły cesarzowi rosyjskiemu, aby przyjął ostatnie propozycje pokoju i ustąpił z księstw naddunajskich, ale żadne z nich nie zobowiązało się układem lub zaręczeniem, że wspólnie z mocarstwami zachodnimi przeciw Rosyi czynnie wystąpią. Prusy mianowicie uważają kwestyą wschodnią ze stanowiska niemieckiego, zamiast z wyższego europejskiego. Mimo to ma najlepszą nadzieję, bo wie, że interesa Niemiec są jednaki z interesami Anglii i Francyi i o prawdziwe tej wkrótce się monarchowie niemieccy przekonają. Co się tyczy przyszłych warunków pokoju, nieodzownym jest bezpieczeństwo państwa otomańskiego, lubo trudno i zawczasie jest zdefiniować już teraz rękojmię tego bezpieczeństwa. Tymczasem zawarty został traktat między Anglią, Francją i Portą, który tylko potrzebuje formalnej ratyfikacyi. Layard nie chce zwalczać adresu, ale zapowiada oskarżenie, które przy pierwszej sposobności ściśle sformuluje i zażąda nad niem rozpraw i głosowania. Wyjmuje ustępy z księgi niebieskiej i dowodzi z nich: 1) że lord J. Russel pierwszej propozycyi rosyjskiej względem podziału Turcyi stanowczo nie odparł; 2) że lord Clarendon jeszcze widoczniejsze okazał pobłażanie, ponieważ z przyjemnością przystawał na zupełniejsze i otwartzsze o tej rzeczy pomówienie; 3) że Timesowi udzielono tajne i poufne depesze wczesniej, niż izbie i całemu gabinetowi. Twierdzenie to popiera dowodami; 4) że członkowie gabinetowi różnego byli zdania co do sprawy wschodniej i w publicznych mowach wielkie rozstrojenie okazywali. Współdział Austrii i Prus pokazywano jako wynagrodzenie za stratę czasu tak kosztownego, teraz zaś rząd przyznaje, że alians z niemieckimi państwami w takim samem jest położeniu jak przed rokiem, to jest innemi słowami, że aliansu nie masz. Anglia natomiast okazuje przyjaźń Turcyi w ten sposób, że żąda od niej niebezpiecznych koncesyi jako nagrody za usługi, których Turcy nie widzą. Wiele rozprawiają o chrześcijaństwie, a sam pyta, czy to po chrześcijańsku tak działać gabinetowi? Uzbrojenia zbyt późno rozpoczęto i dla tego są niedostateczne, polityka gabinetu jest nie jasna, i z tego powodu ma podejrzenie, że jakiś chochlik zasiada w radzie królowej, który podkłada nogę swojej jej działaniom, aby karku skrzyć. Daje więc do zrozumienia, że gabinet, jeżeli ma uczucie honoru, powinien wyrzucić Jonasa ze statku rządowego w morze. Bright obmywa swoje ręce w niewinności. Nie może brać odpowiedzialności za wojnę, którą potępia. Według jego zdania powinna być Anglia znużyć portę do przyjęcia ultimatum Menszykowa lub przynajmniej noty niezmienniej wiedeńskiej. J. Bal broni wojny z moralnego stanowiska przeciw samolubstwu Brighta. Granby sądzi, że Rosya nie sama pokój zakłóciła. Francya naprzód dała przykład mieszania się do spraw wewnętrznych Turcyi. Lord D. Stuart chce się dowiedzieć, jaki cel ma powszechny przyszła wojna i spodziewa się, że nareszcie rząd weźmie się na serio do dzieła, bo walające stanowisko flot połączonych na morzu czarnem dosyć się już przysłużyło Rosyanom. Lord Palmerston sądzi, że pora właśnie obecna jest stosowną do odbycia sądu nad grzechami dyplomacyi. Zwracał uwagę o tyle na uwagi poprzedzających mówców, o ile zdawały się zasługiwać na odparcie. Zaprzecza, aby Times otrzymał tajne wiadomości od gabinetu i jednego członka tegoż gabinetu. Zródła, z którego czerpał Times nie zna, ale jeżeli może wypowiedzieć wnioski z okoliczności, iż Times bardzo często zgadzał się w zdaniach z rządem rosyjskim, przeto najmniej pomawiałyby rząd angielski o suflerstwo. Chcąc na kwestyę tę z wyższego zapatrywać się stanowiska, musi przypomnieć, że polityka napastnicza rosyjska przeciw Turkom od dawna się datuje i nie zasługiwałaby na piętnowanie, gdyby bez intryg, tajemnie i podstępów była prowadzona. W roku zeszłym tak nie było. Powód, dla czego car właśnie tę chwilę obrał do zrzucenia maski, ukrywał się według jego rozumienia w tem, że car sądził, iż mocarstwa zachodnie nie zgadzają się i że Anglia, Francya i Austrya nie ciągną za jedną linę. W tem się przeliczył. Nie należy tego przeoczyć, że kłopoty Europy, są dla Rosyi korzyścią. Disraeli popiera adres, idzie z zdaniem w tej mierze Caninga, że żaden patriota niepowinien utrudniać obrony ojczyzny ministerstwu, chociażby jego politykę potępiał. Głos swój przeto dziś daje ministerstwu, ale nie może przed niem zamilczeć swego przekonania. Gabinet myśli i mówi o celu i granicach wojny, o obecności i przyszłości w dwojakim tonie. Memorandum Nesselrogo dowodzi porozumienia się między Anglią i Rosją, w celu podziału Turcyi i wyłączenia Francyi. Nigdy nie odesłano tego memorandum z protestacyą, nigdy nie potępiono jego dążności. Cara nie można pomawiać o dwujęzyczność, wyjawiał swoje plany jasno, pokazał swoją mapę. Jeżeli duma i chciwość podbojów mają być uważane za grzechy, to i Anglia i Francya nie są świętymi. Sądzi jednak, że wojna jest nieodzowną, aby Konstantynopol nie wpadł w ręce cara; lord Aberdeen i jego towarzysze w gabinecie, którzy

z nim są jednego zdania i mają Portę leczyć na śmiertelną chorobę, za prawdę nie są ludźmi do prowadzenia wojny. Lord J. Russel zaprzecza, aby nieporozumienie panowało w gabinecie, lub aby memorandum mogło być poczytywane za porozumienie się względem podziału Turcyi. Pułkownik Sibthorp w końcu przestrzega, aby się podstępnie nie dać uwieść Francyi i życzy sobie widzieć na czele gabinetu Palmerstona. Potem izba przyjmuje adres jednogłośnie i propozycyą lorda J. Russla, aby go in pleno izba doręczyła w poniedziałek po południu o 3. godzinie królowej.

Dalszy ciąg tajnych dokumentów angielskich:
Nr. 8. Sir G. H. Seymour do hr. Clarendon.
(odebrane 19. Marca. Sekretne i poufne. — Wyciąg)

Petersburg, 9. Marca 1853.

Milosierdzie! Ponieważ mi się zdawało rzeczą bardzo widoczną, że memorandum sekretne które udzieliłem Waszej Dostojności w depeszy z dnia tegoż, zredagowane było w zupełnym niezrozumieniu (rzeczywistym lub udanym) udziału jaki rząd królowej wziął w ostatnich sprawach Turcyi, sądziłem iż jest moim obowiązkiem przesłać hr. Nesselrode list tajny i poufny którego odpis przesyłam.

(podp.) Seymour.

Dodatek do Nr. 7. Sir G. H. Seymour do hr. Nesselrode;

(Sekretne i poufne).

Petersburg, (24. Lutego) 8. Marca 1853.

Kochany hr. Nesselrode, widzę się przymuszony zrobić uwagę nad ważnym memorandum, którego odpis dałeś mi wczoraj. Mocno bym pragnął wykazać, że dokument ten zredagowany być musiał pod wrażeniem, iż polityka angielska w Konstantynopolu odmienną jest całkiem od tej jaka jest w rzeczy samej. Zapewnić mogę sumiennie i wyraźnie, że celem jakimś sobie obrali (a mówię tutaj o przeszłym gabinecie jako też i o obecnym) było działanie jako przyjaciel wspólny w zapasach między rządami sprzymierzonymi; że nie tylko nieprzychylniśmy się, jak powiedzianem jest, za Francją w ostatnich krytycznych układach, ale przeciwnie radcy królowej życzyli sobie (o tyle o ile to jest pozwołonem rządowi zmuszonemu zachowywać stanowisko neutralne) aby obszernie zadosyć uczyniono żądaniom, do których stawienia rząd J. C. Mości słusznie miał prawo.

Niewaham się twierdzenia tego podać na piśmie i dodaję, że jedynem jest mojem życzeniem, aby w obec każdego sprawiedliwego żądania, którego by Anglia od gabinetu obcego wymagać była przymuszona, postępowanie mocarstwa przyjaznego względem nas było takim, jak to, którego się trzymał rząd angielski spokojnie i bez żadnej ostentacyi w kwestyi tak zawikłanej miejsce świętych, w obec żądań Rosyi. Rachuję na dobre chęci W. Excellencyi, aby prawdziwy stan rzeczy był dobrze zrozumiany lub też w każdym razie, aby opinia przeciwna nie została przyjęta dopóki nie niesprawdzono, czyli twierdzenie moje jest lub nie jest prawdziwem.

G. H. Seymour.

Nr. 9. Sir G. H. Seymour do hr. Clarendona.

(odebrane 19. Marca. — Sekretne i poufne.)

Petersburg, 10. Marca 1852.

Milordzie, miałem co dopiero rozmowę przyjacielską i zadawalniającą z kanclerzem, który w mniemaniu, że list mój z 3. t. m., napisany został z tego powodu, iż niezrozumiałem dobrze memorandum cesarza, życzył sobie widzieć się z mną. Odczytaliśmy zaraz memorandum i hr. Nesselrode zwrócił uwagę na to, że wszystko czego sobie życzą, ogranicza się na tem, aby zaufawszy wspaniałomyślności i uczuciom sprawiedliwości cesarza, rząd J. K. Mości usiłował oświecić rząd francuzki względem fałszywego kierunku, w jaki go wprowadził pan de Lavalette.

Odpowiedziałem, że właśnie toż uczynił rząd J. K. Mości, nie tylko tym razem ale i w kilku innych okolicznościach, i że aby go przekonać, jak przemawiał poprzednik W. Dostojności do rządu francuzkiego, odczytałem mu wyjątek z jednej depeszy lorda J. Russell. Odczytałem mu zatem owe pięć lub sześć wierszy z depeszy lorda J. Russell do lorda Cowley z 28. Stycznia, zaczynające się od wyrazów: „Lecz rząd J. K. Mości nie może ukrywać przed sobą samym“, a kończące się na wyrazach, „stosunki z mocarstwami przyjaznymi“, ustępy który przepisałem i przyniosłem z sobą.

Hr. Nesselrode wyraził prawdziwe zadowolenie z tego że rząd J. K. Mości tak dobre dał rady rządowi francuzkiemu i żałował tylko, że nieposiadał od dawna w ręku swoim dowodu tak stanowczego, jakiego był zdania minister spraw zagranicznych J. K. Mości co do kwestyi miejsce świętych.

Krótko mówiąc, kanclerz prosił mię abym ów ustęp z memorandum cesarskiego uważał jako wyrażenie nadziei a nie mówki, i jako odnoszące się do polityki której zyczonoby sobie, aby rząd J. K. Mości trzymać się zechciał a nie do tej, jakiej się dotąd trzymał. Mam zaszczyt itd. (podp.) H. Seymour.

Nr. 10. Hr. Clarendon do Sir G. H. Seymour.

(Sekretne i poufne.)

Foreign-Office, 23. Marca 1853.

M. Panie, depesze pod datą 21. i 22. przesłane, przedłożone były królowej, która rozkazuje mi oświadczyć Panu zupełną swoją aprobacyą co do dyskrecyi i zdrowego sądu, jaki okazałeś W. Pan w rozmowach, które miałeś zaszczyt mieć z cesarzem.

Niepotrzebuję zapewniać Pana, że rząd królowej skwapliwie wziął na uwagę opinie J. C. Mości, i rozważył je z tą dojrzałością sądu, jakiej ważność ich wymaga. Jakkolwiek rząd królowej mniema, iż winien jest trzymać się zasad i polityki skreślonej w depeszy lorda J. Russell z 9. Lutego, pospiesza wszelako podpisać na owe zdanie cesarskie, że kwestya ta winna być nadal i szczerze dyskutowana. Szlachetne zaufanie okazane przez cesarza daje prawo J. C. Mości do jak najszczerzego oświadczenia opinii ze strony rządu królowej, który jak najzupełniej jest przekonany, że w razie zachodzącej stósowności lub możności porozumienia w przedmiocie przyszłych ewentualności, słowo J. C. Mości przelożonem być winno nad wszystkie ugody, jakieby zredagowane być mogły.

Rząd królowej trwa w mniemaniu, że Turcyja posiada jeszcze żywioły bytu, i sądzi, że świeże wypadki dowiodły gruntowności opinii w depeszy mojego poprzednika skreślonej, iż niema dostatecznego powodu aby oświadczyć sultanowi, że niezdolnym jest do utrzymania pokoju wewnątrz i zachowania stosunków przyjaznych ze swemi sąsiadami.

Rząd królowej dowiedział się przeto z szczerem zadowoleniem, że cesarz uważa się za więcej jeszcze interesowanego aniżeli sama Anglia w zapobieżeniu katastrofie tureckiej, jest bowiem przekonany, że od polityki jaką obierze J. C. Mosć względem Turcyi zależy będzie przyspieszenie lub nieograniczone odroczenie wypadku któremu zapobiedz interesem jest wszystkich europejskich mocarstw.

Rząd królowej jest przekonany, że niema nie właściwszego do przyspieszenia tego wypadku, jak ciągle przepowiadanie, że jest bliskim; że nie może być zgubniejszego dla żywotności Turcyi, jak przypuszczanie jej nagłego i nieuchronnego upadku, i gdyby opinia cesarza, że dnie państwa tureckiego są policzone, do powszechnej doszła wiadomości, upadek ten nastąpiłby prędzej nawet, aniżeli J. C. Mosć sam przewidywać się zdaje. Lecz w przypuszczeniu, żeby katastrofa z przyczyn niemiunikionych przyszła do skutku, rząd królowej podzieli w zupełności opinię cesarską, iż zajęcie Carogrodu przez jedno lub drugie mocarstwo niedałoby się pogodzić z utrzymaniem pokoju europejskiego, i że zajęcie to uważać trzeba, raz na zawsze, za niepodobne; że niema żywiół do odbudowania państwa Bizantyńskiego; że zła a systematyczna administracja Grecyi nie przemawia za nadaniem większej rozciągłości jej terytorium; nakoniec, że skoro niema materiałów do rządu prowincjonalnego lub gminnego, zostawienie prowincyi tureckich samym sobie, lub też udzielone im zezwolenie do urzędzenia się w odrębne rzeczypospolite, innego niemiałyby rezultatu, prócz anarchii.

Cesarz oświadczył, iż raczej gotówby był prowadzić wojnę na wszelki wypadek, aniżeli zezwolić, aby kwestya jednym z powyższych sposobów rozwiązana być miała. Wszakże jakkolwiek rząd królowej znajduje się w usposobieniu przychylenia się do słusznych widoków J. ces. Mosćci, uważa on jednak, że proste oznaczenie tego, co by dopuszczeniem być niemogło, mało się przyczynia do rozwiązania rzeczywistych trudności i do oznaczenia w jaki sposób ułożyćby można, lub życzyliby sobie wypadło, aby ułożone zostały, różnorodne żywioły, składające państwo tureckie. Anglia nie życzy sobie powiększenia terytorialnego; niemogłaby brać udziału w poprzednim układzie, z któregooby korzyści tego rodzaju dla niej wynikać miały. Anglia niemogłaby również podać ręki do kombinacyi, któraby musiała w tajemnicy przed innymi mocarstwami być zachowana. Lecz rząd królowej sądzi, że niema układów, któreby zdolne były górować nad wypadkami, i że żadna kombinacya w tajemnicy trzymaną być nie może.

Byłoby to zdaniem rządu królowej hasłem do intryg wszelkiego rodzaju i do powstania, dla poddanych chrześcijańskich porty. Każde mocarstwo i każde stronnictwo starałoby się zabezpieczyć przyszłe swoje interesa, a rozprężenie państwa tureckiego byłoby tym sposobem poprzedzone stanem anarchicznym, któryby powiększył wszystkie trudności, a może nawet rozwiązań nie spokojne kwestyi uczynił niepodobnym.

(D. c. n.)

Włochy.

Powszechna augsburska gazeta donosi o morderstwie popełnionem na księciu Parmy co następuje: książę wrócił w sobotę z Kremony i był na spacerze dnia 26. Marca po godzinie 5 po południu w towarzystwie jednego adjutanta. Gdy wracał z Corso do swojego pałacu, na narożniku wązkiej jednej uliczki napadniętym został przez czchającego nań człowieka który go pechnął w brzuch długim nożem z lewego boku. Adjutant w pierwszym przerażeniu, zapomniał o mordercy, który w ucieczce szukał ocalenia i w biegu stracił kapelusz i płaszcz. Raniony książę miał całą przytomność umysłu, wrócił do pałacu i opowiedział bliższe szczegóły napadnięcia i przebieg go, również opisał jak wyglądał morderca. Książę znośił cierpienia z stałością umysłu i wieczorem dnia 27. Marca o godzinie 5 minut 30 umarł.

Turcyja.

Konstantynopol, dn. 20 Marca. — Dwa okręty z floty połączonej, które krążyły po morzu czarnem wróciły wczoraj z wiadomością do Bosforu, że Rosyanie wszystkie warownie nad brzegami czerkieskimi opuścili w przestrzeni mil 50. Czerkiesi mieli zajęć te miejsca. Nie podają przecie szczegółów i nie wiemy, czyli cztery warownie Poti, Redut Kale, Suehum Kale i Anapę opuścili Rosyanie. Cofnięcie się Rosyan nie pomalą zdziwiło w Konstantynopolu, ponieważ warownie te były dosyć silne, z licznymi załogami. Zdaje się, że Rosyanie chcieli linią swoją obronną tym sposobem skrócić, innego powodu się nie domyślamy. Spodziewamy się codziennych wyjść pod żagle floty z Beikos. Angielska eskadra liczy 9 okrętów liniowych i 11 fregat, francuzka 8 liniowych i 10 parowych fregat. Turecka flota ma 7 liniowych okrętów. — Ministerstwo tureckie czyni przygotowania na przyjęcie wojsk francuzkich i angielskich. Chociaż wojska te nie wszystkie będą umieszczone w Konstantynopolu, przecie sądzą, że 10,000 Anglików, a 15,000 Francuzów zajmie koszary w pobliżu stolicy. Wszyscy Rosyanie, tu mieszkający, otrzymali rozkaz, aby wracali do Rosyi.

Baron Schwarzenberg, główny agent Koszuta, Bangya z Francyi i Karolyi z Londynu, zostali przyjęci do służby tureckiej w stopniu pułkowników. Także tu przybył Garibaldi. Wołosey wychodzący Elias, Golesku i pułkownik Tell znajdują się w Szumli. Magiera i młody książę Stourdza mają być oficerami służbowymi w głównej kwaterze. Klapka czeka, aż Austria uderzy na Turcyję, natenczas ma zamiar wpaść do Węgier i tam zatknąć sztandar powstania.

Wiedeń, dn. 2. Kwietnia. — Dzisiejsze wiadomości z teatru wojny nie są pomyślnie dla Turków, chyba, że Omer basza miał zamiar wpuścić Rosyan do Dobruczy, a potem massami uderzyć na Rosyan i zadać im cios stanowczy. Według telegraficznych wiadomości mieli Rosyanie zdobyć Izakczę i Hirzowę, podobnie i Maczyn. Wiadomości te potrzebują jeszcze potwierdzenia bo wyszły z poselstwa rosyjskiego w Wiedniu.

— Na całej linii dunajowej walka się teraz toczy poczynając od 23. Marca bez żadnej przerwy. Potwierdza się wiadomość, że Izakczę i Hirzowę znajdują się w ręku Rosyan. Lüders kieruje ruchami. Dnia 26. Marca ruszył z przednią strażą jen. Engelhard drogą z Maczyna w górę Dunaju, obsadził bez oporu wieś około Hirzowy i stanął przed nią dnia 26go Marca w 18,000. Zamek w Hirzowie słabymi był otoczony wałami, tak że załoga długo się bronić niemogła a po ośmiogodzinnem strzelaniu z armat dn. 28. Marca w południe ją zdobyli Rosyanie. Armaty na wałach, znaczne zapasy prochu, kul i żywności zabrali Rosyanie. Załoga Hirzowy siadła na statki, ale trudno będzie się Turkom przedrzeć Dunajem, ponieważ za Hirzową znajdują się nad

lewym brzegiem silne baterie rosyjskie. O godzinie 4 po południu obsadzili Rosyanie cytadelę i chorągiew na nią zatknęli. Kuryer powiósł do Petersburga klucze tej warowni.

Według wiadomości z Ibrajly z d. 26. Marca, 3 bataliony pionierów pomaszzerowały do Maczyna, w celu rozrzucenia szanców i wałów tureckich nad Dunajem. Maczyn w tym dniu jeszcze się nie poddał. Wojska na 5 okrętach przywiezione z Sewastopola i Odessy w dniu 23. Marca wylądowały poniżej ujścia św. Jerzego, przybyły dn. 25. do Babaday i zagroziły lewemu skrzydłu Mustafy haszy, tak że był zmuszony szybko się cofnąć. Pod Brajłą most na tratwach zbudowany, składa się z 60 statków powiązanych łańcuchami. Po nim przechodzić mogą najcięższe działa. W miejsce korpusu Lüdersa między Prutem a Seretem nastąpił korpus jen. Osten Sackena.

Według telegraficznej depezy nadeszłej 1. Kwietnia do Hermanstadu, wojska tureckie przeszły bród 26. Marca pod Kolomundą, w celu uderzenia na Turnu i Zimnicę, ale po krwawej walce przez trzy dni się powtarzająca były przymuszone cofnąć się do Nikopoli i Sistowa. Dnia 29go Marca całe brzegi wołoskie były w ręku Rosyan. Stratę znaczną ponieśli Turcy.

Według wiadomości z Bukarestu z dn. 31. Marca, stoją wojska rosyjskie pod dowództwem jen. Ukanowa przed Kostendzi. Mustafa basza zbiera swe wojsko pod Karassu. Rosyanie trzema kolumnami idą ku wałowi Trajana, a mianowicie z Hirzowy ku Czernowodzie, z Babadagu przeciw Karassu i Kustendzi. Obsadzenie ostatniego portu jest wielkiej wagi. Załoga w Kustendzi sposobi się do odporu.

Rosyanie czynią przygotowania do przejścia brodu między Tasaricą i Silistria. Generał Gorezakowa oczekują w Kalaraszu.

Pruska korespondencya podaje wiadomości z Konstantynopola z 22. Marca. Zmiany zasłał w ministerstwie tureckim zostają w ścisłym stosunku do traktatu z mocarstwami zachodnimi i emancypacyą chrześcian. Oddalenie z posady Szeiku ul Islam i zastąpienie jego Arifem Efendim, dotychczasowym kadyem Asker w Rumelii i muftym wielkiej rady sprawiedliwości (sądu apelacyjnego) dowodzi, że rząd turecki ma na celu zastąpienie szeika zdatnym mężem stanu. Oddalenie lekkomyślnego i światowego Rifaata baszy z prezydentostwa rady ministrów i powołanie w miejsce jego ministra spraw wewnętrznych Szeika effendego, czynnego i rzetelnego męża stanu także ma swoje znaczenie. Szekib efendi, teraz Szekib basza dowiódł swęj zdatności jako poseł w Londynie i Wiedniu, tudzież jako cesarski komisarz w Syryi. Sądzą że po tych ważnych zmianach inne nastąpią. — Z nad granicy tessalskiej nadeszły wiadomości do Konstantynopola, według których powstanie nie bardzo się szczy. Po odsieczy Arty przywrócono komunikacyę pomiędzy wschodnim a zachodnim brzegiem, a powstańcy mieli ponieść klęskę pod Trikalą.

Journal des Débats potwierdza wiadomość, że traktat przymierza między Francją, Anglią i Turcyją podpisany został w Stambule w nocy z dnia 12. na 13. Marca, którą lord Redcliffe i generał Baraguay d'Hilliers całą przedzielili w pałacu Reszyda baszy.

Traktat ten składa się z 5. artykułów. W pierwszym, Francya i Anglia obowiązuja się wspierać Turcyję siłą oręża, aż do zawarcia pokoju zapewniającego niepodległość państwa i nietykalność praw sultana. Dwa mocarstwa obowiązuja się nadto, niewyciągać z obecnej kryzy i układów, które ją mają zakończyć, żadnych specjalnych korzyści. Drugim artykułem obowiązuje się porta z swęj strony niewehodzić w żadne układy o pokój bez poprzedniego zezwolenia i udziału dwóch mocarstw, oraz użyć wszelkich zasobów, aby wojnę z energią poprowadzić. W trzecim, dwa mocarstwa obiecują opuścić zaraz po zawarciu pokoju, i na żądanie porty, wszystkie punkta tureckiego terytorium jakie wojska ich zajmą. Artykuł 4., pozostawia innym mocarstwom Europejskim wolność podpisania tego traktatu, o ile doń przystąpić zechcą. Piąty nakoniec artykuł zapewnia wszystkim poddanym porty bez różnicy wyznania, równość w obliczu prawa i przypuszcza ich do wszystkich urzędów.

W Wiedniu utrzymują na podstawie prywatnych listów, iż państwa zachodnie skoro otrzymają od sultana podpis umowy tyczącej się poprawy losu chrześcian, zawezwają wszystkie inne państwa chrześcijańskie wszelkich wyznań, aby przystąpiły do traktowania nad układami mającemi ściśle określić stanowisko chrześcian na wschodzie.

Nowa pożyczka turecka z domem Rotschildów zawarta, poszła zaraz na giełdzie londyńskiej o 2% w górę.

— Gaz. P. owsz. Augsb. zamieszcza proklamacyę komisarza nadzwyczajnego Fuad Effendego do powstańców greckich, z której wyjątki podajemy: »Starszyno i poddani potężnego cesarza! Kiedyście w granicach państwa naszego cesarza spokojnie żyli, przybyli z obcej ziemi ludzie, którzy we własnych celach spokojnie z sobą kupy zbrojnie, nie przewidując jaki koniec je czeka. Zamieszali oni spokojnego oducha rajów i wkroczywszy do kraju niszczyli domy poddanych cesarskich. Zamianował mię on nadzwyczajnym pełnomocnikiem swoim i wysłał mię tutaj, aby was wydożyć z rąk tych przybyszów. Oddał pod moje rozkazy wystarczające siły zbrojne, z którymi przybyłem do Prevesy (Prawod) i dokąd nowe nadejdą jeszcze posiłki. Najpotężniejszy cesarz w łasce swojej zarówno kocha swoich poddanych i nie chce rozlewu krwi ludzkiej. Gdyby kto wszakże opierał się woli cesarskiej, potrzeba ukarać go cesarską bronią. Zanim wszakże wojska cesarskie użyją broni, dajemy wam radę i wolę naszego cesarza objawiamy, a to uważamy za stosowne.....« W takim duchu cała ta proklamacya skreślona, a najważniejsze ustępy: a) kto nie miał udziału w powstaniu i dowiódł swojej wierności, ten może być pewnym, iż nietylko nie poniesie szwanku na honorze, życiu i majątku, ale dozna pod każdym względem łaski cesarskiej; b) kto dał się uwieść podszeptom emisaryuszów, wszedł z nimi w stosunki a teraz po odczytaniu tego obwieszczenia skruczę okaże, pomoże do wygnania wszystkiej tej tłuszczy, złoży broń i wróci pod prawo, temu przebaczone będzie w zupełności; c) kto wszakże zbrojny wojskom stawiać będzie opór, ten oprócz następstw wojny, surowej jeszcze dozna kary; d) ponieważ wiadomo nam, iż niektóre wsie, które prawu posłusznymi zostały, albo jeszcze za broń nie chwyciły, napadnięte zostały przez zbrojnych i złupione, takowym zwrócona będzie szkoda po złożeniu dowodów i to na koszt mieszkańców tych wsi, które szkoda wyrządziły; e) wszyscy rozbójnicy greccy, którzy przebywają pośród naszych poddanych i dostaną się w nasze ręce czy to w śród bitwy, czy też in-

nym jakim sposobem, nie otrzymają łaski, ale bezzwłocznie i surowo ukarani zostaną.

— Sold. Freund taki podaje obraz wojennego stanu rzeczy, z którego opuszczamy wszystko co technicznie gadaniną: »Nie ulega wątpliwości, że wielka armia operacyjna rosyjska z powodu wmięszania się państw zachodnich, przechodzi w stanowisko obronne. Linia operacyjna rozciągała się w taki sposób, że do obrony najwięcej się stosuje. Ogromna ta operacyjna linia ciągnie się od Wrót Żelaznych (tak zwany punkt graniczny pod Orszą) wzdłuż Dunaju do jego ujścia i dalej i brzegami morza Czarnego do Batum i gór Ararat. Kiedy Anglia wysłała ogromną flotę, a Francja wojska lądowe naprzeciw Rosji, państwo to rozwija siły swoje naprzeciw połączonym wrogom w takiej dyspozycji: Armia oblężnicza pod Kalafatem pod jenerałem Liprandi wynosi 42,000 i stanowi ostatnie prawe skrzydło wielkiej armii, liczącej w W. Wołoszczyźnie 75,000 pod księciem Gorczakowem. Między ujściami Seretu i Prutu jenerał Lüderson dowodzi 45,000 ludzi, między Prutem a Dniestrem jenerał Osten-Sacken w 60,000, z których 6ty korpus piechoty pod jenerałem Czedajewem jeszcze w drodze. Na Wołyniu gubernator Żytomierza jenerał Szyelnikow organizuje rezerwę z 30,000 ludzi; inne kolumny ruchome w sile 45,000 spieszą do Odessy, Tauryi i Krymu; wreszcie na Kaukazie ks. Woroncowa pod rozkazami armii, która oprócz rezerwy doprowadzoną ma być do 182,000 ludzi. Do tego liczyć jeszcze trzeba 40,000 mających stanąć w oszańcowanym obozie pod Fokszanami i stanowić podstawę armii dunajskiej. Rosja liczy zatem na pierwszej linii bojowej przeciw nieprzyjacielowi działającemu z Konstantynopola pół miliona wyćwiczonego żołnierza i blisko 700 dział polowych. I z takimi siłami spokojnie wygląda może zaczepki i wojnę przewlec. Nie wątpi o »doświadczoną« waleczność posiłkowych wojsk francuskich i zdolnościach wojennych Serdara Omera baszy, ale nie łatwem to zadaniem upokorzyć Rosję i wojska jej zapędzić na stepy, chyba — gdyby armie środkowej Europy zwróciły się przeciw państwu północnemu, a okoliczność ta niemająca dziś za sobą najmniejszego prawdopodobieństwa, zmieniłaby stan rzeczy.

W tak ogromnych rozmiarach jakiej wojna ta przybiera, niemamy zamiaru zapisywać zaraz najdrobniejszego wypadku wojennego. Gdy wszakże znaczniejsze ruchy nie mogą się rozpocząć wprzódy, jak za trzy lub cztery tygodnie, nadmieniamy, iż w Widdyniu na nowo się ożywiło. Wszystkie wojska, będące w okolicy na zimowych leżach, gromadzą się tam jak w listopadzie r. z. w sile 70,000 ludzi. Izmail basza, który jeszcze nie opuścił Widdynia i dowodzi dywizją swoją w Kalafacie, ma być komendantem tej ordy, o czem jednak wątpimy ze względu na jego niezgodę z Serdarem Omerem. Skanderbej, którego mylnie zwa niekiedy Selimem baszą, zawsze jeszcze chory. Wszystkie wojska rezerwowe idą do Ruszczuka. Achmet basza, dowódzca Kalafatu zatrudnia żołnierzy swoich sypaniem trzeciego rzędu okopów, które zaczął uzbrajać, kiedy Rosyane z 4ma działami poczęli 11. b. m. do robotników strzelac, Sulejman bej w 400 redyłów, 200 jazdy i 6 armat zaczął Rosyanom z boku, poczem takowi cofnęli się za swoje przepkopy. Wyieczki te muszą być codziennie ponawiane i kosztują Turków wiele ludzi. Od 3ch tygodni przeszło 600 rannych leży w głównym szpitalu w Widdyniu. Odkąd czas przyjaźniejszy nastąpił, codziennie drobne przeprawy na ten lub drugi brzeg Dunaju, a to bądź z własnej woli żołnierzy dla rabunku, bądź pod wodzą oficerów na rekonesanse i dla burzenia świeżo sypanych szanów, bądź też dla niepokojenia straży.

Główna kwatery Omera baszy wciąż jeszcze w Szumli. W kancelaryi jego pracuje przeszło 30 oficerów angielskich i francuskich, którzy zajmują się topograficznymi planami i kopiują wszystkie stanowiska teatru wojny. Muhs basza (ks. Stourdza) pospierał się z jednym adjutantem Serdara i zawezwany został do Stambułu. Omer basza nieraz sprzeciwiał się tworzeniu ochotniczych chrześcijańskich oddziałów i mało dba o nie. Od ostatnich niepokoi w Eski Zara, Dżuma i Karnabat, greko-słowianie cicho siedzą; w Serbii nic też nowego nie zaszło. Jenerał Kniczianin bawi w Kragujewac z kancelaryą wojenną i drukarnią rządową, i strzeże tam zarazem doliny Nowybazaru najważniejszego punktu strategicznego Turcyi pomiędzy Serbią a Czarnogorą, na co szczególniejszą zwracamy uwagę czytelników. Nowy gubernator Adryanopolu Rustem basza przybył tamże i odbył przegląd załogi, składającej się z 6600 nizamów, 8 szwadronów jazdy i 18 dział, i posłał te siły przez Szumłę do Ruszczuka, dokąd tą samą drogą spieszą inne jeszcze wojska ze Stambułu, bo tam główne koncentrują się siły tureckie.

— Teraz dopiero przekonano się, że admirałowie zachodnich flot mieli słuszną sprzeciwiając się niepotrzebnej żegludze flot na morzu czarnym; okazało się bowiem, że fregata parowa »Vauban« która była pod Sewastopolem, powróciła mocno uszkodzona, a okręt liniowy »Charlemagne« wracając z Batum, musiał być cholowany angielską fregatą parową »Terible«, albowiem maszyna jego dopiero w 1851 r. wystawiona, zupełnie zepsuta została.

Z nad granic Albanii 15. Marca pisze Gaz. Tryestka: Jenerał Zavelles przybył do powstańców i obwołał go naczelnym wodzem. Jest to Suliot, licznych ma przyjaciół i wielce się do wzrostu powstania przyczyni. Cała Sula i południowy Epir pod bronią, a powstanie rozciąga się całym łańcuchem gór Pindusu do Mecowa. Z Tessali piszą 12go: Powstańcy w liczbie 2500 przebyli granicę; 1500 ludzi pod Hadzi Petro, Tami Karatasso i Nakos spodziewani w posiłku. Wojsko tureckie stoi zebrane w Domoko, Farsali, Platano, Almiro, Trikala i Larissa. Z wojsk król. greckich granicznych stoi w dolinie Sperkino: batalion piechoty lin., 6 bat. granicznych, oddział artylerji z 4ma działami i szwadron jazdy, razem 2500 ludzi, ale ich codziennie ubywa z powodu zbiegostwa do powstańców. W Grecyi niesłychany panuje zapal, który nie doszedł jeszcze punktu przesilenia.

Kronika miejscowa.

Z powiatu wśchowskiego, 4. Kwietnia. — W powiecie tutejszym po pierwszy raz w Świerczynie pod Osieczną OO. Jezuitci z Obry 6 dniową misją w miesiącu zeszłym z wielkim użytkiem dla parafii tamtejszej urządzili. Nie opisuję szczegółów, bo te są już znane, tylko nadmieniam, iż przy pożegnaniu wszystkich oczy łzami się zrosiły a deputacya z 12 gospodarzy się składająca mile złożyła misyonarzom za te prace apostołskie podziękowanie. Przy doniesieniu do władzy cywilnej, iż w Świerczynie ma się odbyć misya, dowiedzieliśmy się, że w dwóch miejscach równocześnie, bo w zeszłym

miesiącu nie tylko w Świerczynie ale i w Wolsztynie powyższe nabożeństwo było zapowiedziane, odbyć się nie może i rząd swego pozwolenia w takim razie odmawia.

Rozmaite wiadomości.

— W ogłoszonym teraz sprawozdaniu ogólnego szpitala wiedeńskiego z r. 1852, opisany jest obszernie zamach na odebranie sobie życia przez poknięcie szpilek. Dziewczyna 22letnia przywieziona została do szpitala w dniu 14. Września t. r. która wielką ilość poknięła była szpilek w zamiarze odebrania sobie życia, a już 57 z niej wyszło. Rozpoczęła ona 6. Września połykać po 10. szpilek w opłatkach zawieranych, lepkiem do góry, i poknięła ich 200, ale gdy śmierć nie nastąpiła, a szpilki lubo z bolesciami wychodziły napowrót, poknięła znowu 10. 64, 13. 46 szpilek na 2¼ cala długich. Wszystkie te szpilki wyprowadzono z niej i wypuszczono ją ze szpitala zdrową, wyprowadziwszy z niej 405 szpilek różnej wielkości od 1—2¼ cala wiedeńskiego, które czarno nabiegły.

— Lubownikom tytoniu i tabaki nie będzie obojętną rzeczą znać historję uprawy rośliny, która stała się dziś niezbędnym prawie artykułem potrzeby. Tytoń uprawiany bywa w całym świecie i w najrozmaitszych sferach, a rodzaj uprawy i klima natworzyły niezliczoną liczbę gatunków. Znakomitsze i lepsze tytoń rosną w Ameryce tak na stałym lądzie jako i zachodnio indyjskich wyspach, w Indyach wschodnich, Turcyi i południowej Rosyi, tudzież w Węgrzech. Gatunki posledniejsze przyrządzane bywają sztuką, która dodaje liściom mocy, zapachu i pewnego smaku. Z amerykańskich najlepsze są: w Wirginii i Maryland pierwszy brunatny, drugi żółty, następnie Orinoko, Luisianie, Portorico. Hawański liść żółty droższy od brunatnego; Kuba, Veracruz i Cumana dostarczają także przednich liści. Najlepszy jednak na całym świecie tytoń rośnie w Indyach Wschodnich w połnocnej Circaris. Varias nosi nazwę od miejsca tego na wybrzeżach Caracas w Ameryce, a wyborowy liść Varinas zwie się Muff. Nazwa Kanaster pochodzi od hiszpańskiego »Canastra« co znaczy kosz w który tytoń bywa zbierany, pakowany i wysyłany. W Europie: turecki rośnie w Bulgaryi, rosyjski na Podolu i Besarabii, węgierski w całym kraju, który znów różni się wedle uprawy i miejsca, francuski w Alzacyi, hiszpański, holenderski w Utrechcie i Nykerké, niemieckie tytoń nad Renem i Menem, austriackie w Węgrzech i Galicyi, a podlejsze gatunki na Pomorzu, w Marchii brandenburgskiej, Szląsku itd. Do zaprawy posledniejszych liści używa się cukru, miodu, śliwek i różnych wonnych przypraw, do zaprawy liści na tabakę sól amoniacka, potaż, ocet, kwas cytrynowy, tamaryndy i t. p. niektórzy fabrykanci poczytują tę zaprawę jako wielką tajemnicę, dobry liść amerykański nie potrzebuje sztucznych dodatków.

Używanie tytoniu sięga najodleglejszych czasów, bo w grobach kельckich znajdowano fajki, a Herodot opisuje jako osobliwość palenie jakiegoś ziela u Seytów i polykanie dymu. Kiedy Kolumb przybił do brzegów Kuby w 1492 r. poraz pierwszy urządził cygara w ustach mieszkańców czemu się wydziwić nie mógł, potem widział lulki gliniane i drewniane, tudzież niuchanie tabaki. Hermandes lekarz Filipa II. przywiózł pierwszy do Europy tytoń w r. 1558, który we dwa lata poczęto uprawiać w Portugalii, Nicot poseł francuzki w Lizbonie zaprowadził uprawę tytoniu we Francyi i na cześć jemu Lineusz nazwał ten gatunek »Nicotiana.« Do Anglii przywieziono tę roślinę w r. 1586 z Indyi zachodnich z wyspy Tabago z kąd także jej nazwa. Sławny lekarz holenderski Bontehon zachwalał tytoń, herbatę i kawę jako środki długiego życia, a mówią że kupcy holendercy zapłacili mu za zalecanie tych artykułów, którym znaczny prowadzili handel. W zarażliwych chorobach jakie grasowały w Europie, używanie tytoniu okazało się zbawieniem, a ztąd tłumaczy się szybkie jego rozpowszechnienie. Lecz wystąpili przeciw niemu silni przeciwnicy. W Turcyi zakazano tytoń w r. 1610. Jakób I. angielski nałożył na uprawiaczy tytoniu wielkie podatki, i napisał sam broszurę przeciw jego używaniu. W Rosyi zakazano palić tytoń w r. 1631, toż samo w Szwajcaryi 1661, gdzie aż do połowy upłynionego wieku istniała instytucya pod nazwą »sądu tabacznego.« Papież Urban VIII. obłożył kłtawą tych wszystkich, którzyby w kościele zażywali tabakę, a w kościele ś. Piotra nie wolno było zażywać tabaki jeszcze za Innocentego XII.

Wiadomości literackie.

Warszawa. — Dla wiadomości Teologów, donosim, iż akademja umiejętności moralnych i politycznych w Paryżu, ogłosiła nagrodę, wartości 1500 franków, za rozbiór filozofii Sgo Tomasza, uważanego jako filozofa, a mianowicie należy: 1) zbadać autentyczność różnych dzieł przyznawanych S. Tomaszowi, i oznaczyć ile można porządek w jakim były ułożone; 2) wyłożyć w przyzwoitym zakresie filozofię Sgo Tomasza, metafizykę, moralność i politykę; odszukać co winien Arystotelesowi, wielkim doktorom chrześcijańskim, nauce i pismom Albertusa, iż skreślić co do niego należy; 3) śledzić filozofię S. Tomasza w cenniejszych jego uczniach zakonu S. Dominika, w kontrowersjach, które zrobiła między tym zakonem, a zakonami spóźzawodniczącymi, szczególnież zakonem Franciszka w XIV. i XV. wieku; dać historję tej filozofii, aż do upadku scholastyki i wystąpienia z kortezyanizmem; 4) zakończyć sądem zgłębionym o nauce Sgo Tomasza w różnych jej częściach, wyświecić, co może być w tej nauce ułomnego, i co zdaje się prawdziwym, trwałem i godnem zająć miejsce w filozofii naszego czasu. Termin na przedstawienie tej ważnej naukowej pracy, wyznaczony na dzień 31. Grudnia 1855.

Przybyli do Poznania dnia 6. Kwietnia.

BAZAR: Zakrzewski z Osieka; Błociszewski z Przecławia; Szaniecki z Boguszyna; Wolniewicz z Dębi za; Pomorska z Grabianowa.
HOTEL RZYMSKI BUSCHA: Bromkowski z Chłastowa; Sadowski z Słupi.
POD CZARNYM ORŁEM: Benda z Goli; Chodański z Chwałkowa; Drwęski z Lusowek
HOTEL DU NORD: Lipski z Ludm; Szolderski z Żydowa.
HOTEL PARYSKI: Łanowski z Srody; Moszczenski z Wydzierzewic; Johannes z Dziekanowic; Jfland z Pietrowa
POD ŻŁOTĄ HESIA: Krzyżanowska z Dziećmarek; Sulerzycka z Chomiąza; Zakrzewska z Baranowa; prob. Breański z Tarnowa.
POD TRZEMA LILIAM: Merdaszewski z Boruszyna.
HOTEL WIEDEŃSKI: Mlika z Węgierok.
HOTEL BERLINSKI: Radoński z Rudnicza.

OBWIESZCZENIE

Dyrekcji Jeneralnej Ziemstwa w Poznaniu.

Posiadaczy listów zastawnych 4 i 3½ - procentowych, wypowiedzianych przez nas pod dniem 17. Listopada r. z., a dotąd niezłożonych:

Nr. list zast.	Dobra.	Powiat.	Kwota listu zast. Tal.
bież. amort.			

4 % listy zastawne.

14	5286	Andrychowice II. cz.	Wschowa	500
15	5287	dito	dito	500
29	9199	dito	dito	100
31	9201	dito	dito	100
32	9202	dito	dito	100
34	9204	dito	dito	100
43	4425	dito	dito	50
44	4426	dito	dito	50
45	4427	dito	dito	50
46	4428	dito	dito	50
6	3131	Bogwidze	Pleszew	250
21	4725	dito	dito	50
22	10010	Bieganowo	Środa	100
47	9485	dito	dito	25
45	3188	Brodnica	Śrem	50
47	3190	dito	dito	50
54	7219	dito	dito	25
22	5768	Borek	Krotoszyn	500
62	4984	dito	dito	50
65	4987	dito	dito	50
67	4989	dito	dito	50
68	4990	dito	dito	50
11	8014	Boszkowo	Kościan	100
13	3723	dito	dito	50
15	7970	dito	dito	25
11	6977	Czacz	dito	1000
16	6982	dito	dito	1000
18	6984	dito	dito	1000
37	5959	dito	dito	500
38	5960	dito	dito	500
171	10042	dito	dito	25
172	10043	dito	dito	25
8	4894	Czachory	Odolanów	500
39	8409	dito	dito	25
13	5971	Chlastawa	Międzyrzecz	100
15	2725	dito	dito	50
16	2726	dito	dito	50
17	2438	Dębowałęka III.	Wschowa	250
30	3208	dito	dito	50
43	8854	Gostyń II.	Krobia	100
43	7836	Grabonóg	dito	25
59	7050	Gowarzewo	Środa	25
61	7052	dito	dito	25
8	2621	Gogolewo	Śrem	1000
9	2622	dito	dito	1000
52	2265	dito	dito	500
30	3263	dito	dito	100
31	3264	dito	dito	100
32	3265	dito	dito	100
35	3268	dito	dito	100
43	3922	dito	dito	25
18	2569	Hersztap	Międzychód	100
19	2570	dito	dito	100
4	1135	Iwno	Środa	1000
6	4266	Kosieczyno	Międzyrzecz	1000
8	4268	dito	dito	1000
26	3612	dito	dito	500
63	2718	dito	dito	50
73	6367	dito	dito	25
75	6369	dito	dito	25
19	3912	Keszyce	Odolanów	500
29	6613	dito	dito	100
32	6616	dito	dito	100
12	4908	Kajewo	Pleszew	500
14	4910	dito	dito	500
106	10829	Karmin	dito	25
3	6448	Kwilez	Międzychód	1000
7	6452	dito	dito	1000
9	6454	dito	dito	1000
50	9520	dito	dito	100
52	9522	dito	dito	100
72	4619	dito	dito	50
75	4622	dito	dito	50
4	6474	Kurnatowice	dito	1000
13	5482	dito	dito	500
33	9550	dito	dito	100
44	9130	dito	dito	25
4	2469	Kazmierz	Szamotuły	1000
34	2026	dito	dito	500
41	1247	dito	dito	250
105	3728	dito	dito	25
46	3146	Kórnik	Śrem	1000

Nr. list zast.		Dobra.	Powiat.	Kwota listu zast. Tal.	Nr. list zast.		Dobra.	Powiat.	Kwota listu zast. Tal.
bież.	amort.				bież.	amort.			
68	3168	Kórnik	Śrem	1000	19	2965	Przytoczna	Międzychód	1000
69	3169	dito	dito	1000	26	2438	dito	dito	500
76	3176	dito	dito	1000	28	2440	dito	dito	500
136	2591	dito	dito	500	30	2442	dito	dito	500
137	2592	dito	dito	500	45	3851	dito	dito	100
139	2594	dito	dito	500	50	3856	dito	dito	100
143	2598	dito	dito	500	52	3858	dito	dito	100
147	2602	dito	dito	500	55	3861	dito	dito	100
149	2604	dito	dito	500	57	3863	dito	dito	100
150	2605	dito	dito	500	58	3864	dito	dito	100
156	2611	dito	dito	500	59	3865	dito	dito	100
209	1571	dito	dito	250	60	3866	dito	dito	100
253	4128	dito	dito	100	64	3870	dito	dito	100
254	4129	dito	dito	100	67	1842	dito	dito	50
258	4133	dito	dito	100	87	4396	dito	dito	25
261	4136	dito	dito	100	88	4397	dito	dito	25
271	4146	dito	dito	100	16	882	Pomaranowice	Środa	250
272	4147	dito	dito	100	19	1856	dito	dito	100
275	4150	dito	dito	100	31	4135	Przylepki	Śrem	50
277	4152	dito	dito	100	38	8456	dito	dito	25
279	4154	dito	dito	100	24	3196	Rudniczyso	Ostrzeszów	100
287	4162	dito	dito	100	6	1497	Rogaszyce	dito	1000
290	4165	dito	dito	100	7	1498	dito	dito	1000
293	4168	dito	dito	100	21	1243	dito	dito	500
294	4169	dito	dito	100	25	1247	dito	dito	500
297	4172	dito	dito	100	28	1250	dito	dito	500
298	4173	dito	dito	100	44	1731	dito	dito	100
301	4176	dito	dito	100	73	2014	dito	dito	25
304	4179	dito	dito	100	2	1762	Ruszków	Wągrowiec	1000
384	1929	dito	dito	50	26	2055	Stawiany	dito	100
386	1931	dito	dito	50	29	2058	dito	dito	100
390	1935	dito	dito	50	33	1223	dito	dito	50
394	1939	dito	dito	50	8	1950	Strykowo	Poznań	1000
460	4586	dito	dito	25	5	4372	Turostowo	Gniezno	1000
461	4587	dito	dito	25	12	2228	dito	dito	250
465	4591	dito	dito	25	29	6509	dito	dito	25
484	4610	dito	dito	25	3	7535	Wszemborz	Września	1000
485	4611	dito	dito	25	20	3701	dito	dito	250
487	4613	dito	dito	25	41	5981	dito	dito	50
494	4620	dito	dito	25	10	843	Wilkonice	Krobia	250
495	4621	dito	dito	25	27	6779	dito	dito	100
498	4624	dito	dito	25	31	6783	dito	dito	100
37	6866	Łąg	dito	100	32	6784	dito	dito	100
35	8270	Lewkowo	Odolanów	100	16	954	dito	dito	50
59	3880	dito	dito	50	7	2684	Wierzbno	Międzychód	1000
24	6532	Myszkowo	Szamotuły	100	18	2216	dito	dito	500
52	6890	dito	dito	25	24	1338	dito	dito	250
5	1172	Markowice	Środa	1000					
20	1341	dito	dito	100					
29	1159	dito	dito	25	21	1127	Arcugowo	Gniezno	200
30	1160	dito	dito	25	23	1244	dito	dito	100
31	1161	dito	dito	25	13	3706	Bendlewo	Poznań	1000
32	1162	dito	dito	25	30	3610	dito	dito	500
34	1164	dito	dito	25	32	3612	dito	dito	500
36	1166	dito	dito	25	34	3614	dito	dito	500
37	1167	dito	dito	25	42	3622	dito	dito	500
38	1168	dito	dito	25	44	3624	dito	dito	500
40	1170	dito	dito	25	49	3582	dito	dito	200
42	1172	dito	dito	25	20	2272	Białez i Skoraczewo	Kościan	1000
43	1173	dito	dito	25	12	1939	Białokosz	Międzychód	500
45	1175	dito	dito	25	36	2017	dito	dito	100
46	1176	dito	dito	25	35	563	Chwałkowo	Gniezno	100
48	1178	dito	dito	25	52	1081	dito	dito	40
6	7184	Modrze	Poznań	1000	75	475	dito	dito	20
21	6166	dito	dito	500	46	3472	Chwałbogowo	Września	20
24	6169	dito	dito	500	3	2021	Dębowałęka I.	Wschowa	1000
26	3591	Miłosławice	Wągrowiec	1000	4	2022	dito	dito	1000
54	5805	dito	dito	50	5	2023	dito	dito	1000
5	2872	Niepruszewo	Buk	1000	26	1833	dito	dito	100
44	4999	dito	dito	500	38	2154	dito	dito	40
11	1435	dito	dito	250	40	2156	dito	dito	40
25	3706	dito	dito	100	43	1452	dito	dito	20
26	3707	dito	dito	100	3	2028	Dębowałęka II.	dito	1000
27	3708	dito	dito	100	4	1795	dito	dito	500
29	3710	dito	dito	100	15	3367	Imielinko	Wągrowiec	200
48	8786	dito	dito	100	18	3799	dito	dito	100
49	8787	dito	dito	100	19	3800	dito	dito	100
3	7377	Orzeszkowo	Środa	1000	23	3759	dito	dito	40
4	4125	Ossowasień średnia	Wschowa	1000	32	1155	Kąsinowo	Szamotuły	200
33	6099	dito	dito	25	8	516	Kuchary	Pleszew	1000
23	2999	Płaczkowo	Krobia	100	11	417	dito	dito	500
24	3000	dito	dito	100	12	418	dito	dito	500
32	1553	dito	dito	50	13	419	dito	dito	500
42	3694	dito	dito	25	33	424	dito	dito	100
44	3696	dito	dito	25	34	425	dito	dito	100
5	2951	Przytoczna	Międzychód	1000	9	2173	Krosno	Śrem	1000
9	2955	dito	dito	1000	10	2174	dito	dito	1000
11	2957	dito	dito	1000	12	2176	dito	dito	1000
15	2961	dito	dito	1000	15	1950	dito	dito	500
17	2963	dito	dito	1000	34	1792	dito	dito	200
18	2964	dito	dito	1000	63	2321	dito	dito	40

3½ % listy zastawne

Nr. list zast.	Dobra.	Powiat.	Kwota listu zast. Tal.
8	595	Myślakowo	1000
22	485	dito	500
61	512	dito	100
62	513	dito	100
63	514	dito	100
64	515	dito	100
12	1295	Orzeszkowo	500
7	14	Słowikowo i Gałczyn	500
23	27	dito	40
24	28	dito	40
22	1930	Turew vel Turwia	1000
34	1675	dito	500
39	1680	dito	500
53	1498	dito	200
110	2011	dito	40
38	1102	Węgorzewo	40

wzywamy niniejszemu, aby je z należąciami do nich kuponami najpóźniej w nadchodzącym terminie przewidywanym, mianowicie w czasie od 4. do końca Sierpnia r. b. do Kasy, naszej złożyli, a za nie inne listy zastawne z kuponami odebrali; gdyż po upływie bezskutecznego terminu zostaną prekludowani z prawem realnym, jakie im służy do wyrażonej w listach zastawnych hipotece specjalnej i odesłani z pretensjami swemi do Ziemstwa, a listy zastawne złożone na zamianę wzięte będą z należąciami do nich kuponami do depozytu Ziemstwa na koszt i ryzyko posiadaczy listów zastawnych wypowiedzianych, a to po potrąceniu kosztów wywołania z przypadającej w najbliższej wersurze przewozy.

Poznań, dnia 1. Kwietnia 1854.

Teatr miejski w Poznaniu.

W Piątek. Dla ciągle trwającej słabości pana Meffert, niemożna być opera *Fidelio* przedstawiona. Za to daną będzie jako przedostatnie przedstawienie oper w tym roku i jako pierwsze przedstawienie w abonamencie: *Wesele Figara*, opera komiczna w 3 aktach przez Mozarta.

Biletów na abonament dostać można przy kasie teatralnej do 10. t. m.

W Niedzielę. Kończy się tegoroczne przedstawienie oper z przedstawieniem *Proroka*, wielka opera Meyerbeera. **F. Wallner.**

W księgarni **N. Kamińskiego i Spółki** w Poznaniu w Bazarze wyszły następujące dzieła treści religijnej:

Birkowski ksiądz Dominikanin, *Dziewięć kazań*. Cena 1 Tal.

Franke ks., *Słowa pokoju i miłości*. Cena 7½ Sgr. Kamiński ks., *Kazania na niedziele i święta*, 3 części. Cena 2 Tal.

Kamiński ks., *Nabożeństwo pasyjne z nutą muzyczną*. Cena 1 Sgr.

Karnkowski (Arcybiskup gnieźnieński), *Messiasz albo kazania o upadku i naprawie rodzaju ludzkiego*. Cena 1½ Tal.

Processio in Sollemnitate Corporis Christi Domini, zwykle wydanie 1 Tal. ozdobne 2 Tal.

Promemoria względem praw kościoła w W. Ks. Poznańskim od czasu zaboru pruskiego. Wydane r. 1848. Cena 5 Sgr.

Zbiór modlitw dla narodu polskiego podczas jego pokutnej niewoli. Cena 25 Sgr.

Zbiór nabożeństwa dla chrześcian katolików (książka obejmująca zwykle nabożeństwo, zastosowane do dni uroczystych z ewangeliami). Cena z oprawą wycyzajną 20 Sgr. z oprawą ozdobną. Cena 2 Tal. Są także i z droższymi oprawami.

Złoty ołtarzyk dla chłopców z oprawą 4 Sgr. dito dito dziewcząt dito 4 Sgr.

SPRZEDAŻ KONIECZNA.

Sąd powiatowy w Wągrówcu.

Dobra szlacheckie Obiecanowo w tutajszym powiecie położone i z 2141 morg 41 pretów kwadr. składające się, przez Landszafę oszacowane na 46,652 Tal. 27 Sgr. 4 Fen. wedle taxy, mogącej być przejranej wraz z wykazem hipotecznym i warunkami w Registraturze, mają być dnia 18. Września 1854. przed południem o godzinie 10tej w miejscu zwykłym posiedzeń sądowych sprzedane.

Niewiadomy z pobytu wierzyciel dzierżawca dóbr Maciej Lembiński zapożywa się niniejszemu publicznie.

Wągrówiec, dnia 2. Lutego 1854.

POWOLANIE PUBLICZNE.

Na nieruchomości w Rogoźnie pod Nr. 15. położonej, do mydlarza Lowaka należącej, zabezpieczona pod Rubryką III. Nr. 1. scheda ojczysta Anny Kochanowicz w ilości Tal. 300 z prowizjami, a to jako reszta pozostała pierwiastkowie tam na mocy działów z dnia 27. Września 1823. potwierdzonych pod dniem 6. Listopada 1823 r. dla tejeż zapisanych Tal. 676. Sgr. 25. Fenygów 9. z prowizjami, gdy w skutek sądowego oświadczenia z dn. 1. Października 1840 r. na mocy rozporządzenia z dnia 19. Października 1840 r. te 376 Tal. 25 Sgr. 9 Fen. są wymazane.

Pretensya ta już całkiem zapłacona, lecz dokument na takową wystawiony zaginął. Na wniosek właściciela nieruchomości tej, jako i poprzednika tegoż Barucha Friedlaender mydlarza, wzywamy zatem wszystkich tych, którzy do summy tej powyżej opisaney wymazać się mającej lub do dokumentu nań wystawionego, jako właściciele, cesyonaryusze, zastawnicy lub jakokolwiek bądź uprawnieni, pretensye mieć mniemają, ażeby się na terminie dnia 3. Lipca r. b. o godzinie 11. w izbie instrukcyjnej zgłosili, w przeciwnym bowiem razie z takowem prekludowanemi będą, dokument rzeczony za amortyzowany uznany i summa ta wymazana będzie.

Rogoźno dnia 7. Lutego 1854.

Królewski Sąd powiatowy I.

Aukcyja drzewa na Grobli Nr. 9.

odbywać się będzie w dalszym ciągu dziś w piątek dnia 7. Kwietnia r. b. przed południem i przedawane będą między innymi także w długości klofet rzniete i w sążniach układane odcinki.

Lipschitz, Król. Kommissarz aukcyjny.

DU BARRY

mąka przywracająca zdrowie i siły,
dla chorych wszelkiego wieku i dzieci słabych.

REVALENTA ARABICA

mąka przyjemna na śniadanie i wieczera,
odkryta, wyłącznie chodowana i wprowadzona

przez

BARRY DU BARRY I SPÓŁ.

77. Regent street, London,

właściciela państw Revalenta, i maszyny patentowanej, która jedynie Revalentę, jaką jest i jaką być powinna, dokładnie wyrabia i siłę jej uzdrawiającą rozwija.

Revalenta arabica sprzedaje się u mnie i u Panów Podagentów po następujących starych cenach:

pudełko zawierające	1 lb. 1 Tal.	5 Sgr.	z przepisem do używania w języku polskim i niemieckim.
dito	2 lb. 1 "	27 "	
dito	5 lb. 4 "	20 "	
dito	12 lb. 9 "	15 "	

Ażeby zaś każdy używanie tejeż Revalenta Arabica na sobie doświadczyć mógł, sprowadziłem także pudełka mieszczące w sobie po ½ lb., które po 20 Sgr. sprzedaję.

Główna Agentura w prowincyi Poznańskiej:

Ludwik Jan Meyer, Nowa ulica.

Podagentury Pana Lud. J. Meyer w prowincyi Poznańskiej.

u których REVALENTA ARABICA prawdziwa po cenach wyżej podanych jest do nabycia; w Kościanie, Pan E. Laskiewicz sen., w Miłosławiu, Pan Brzyzowski, w Ostrowie, Panowie Cohn et Comp., w Strzałkowie, Pan Levy Grünberg, w Wągrówcu, Pan R. Gozimirski.

Dla prowincyi Poznańskiej poleciliśmy pod dniem dzisiejszym główną Agenturę Panu Ludwikowi Janowi Meyer przy ulicy Nowej, który także i na prowincyi ustanowi chętnie podagentów, skoro się takowi do niego o zasiągnięcie bliższych warunków franco zgłoszą.

Londyn, dnia 11. Lutego 1853.

BARRY DU BARRY & COMP.

Institut wychowania i naukowy z pozwoleniem władz założony w **Ostrowie** pod Wieleńiem

(Filehne) nad koleją wschodnią, obejmujący obecnie dziesięć klas gimnazjalnych od Septymy w górę, będzie także w sobie zawierał klasy realne i rozpoczyna latowy Cursus dnia 20. Kwietnia examinationem nowo przybyłych uczniów, których zgłoszenie teraz już nastąpić może. Rodziców mających zamiar swoich chłopców temu zakładowi wiejskiemu powierzyć, uprasza się osobiste powziąć przekonanie o jego urządzeniach i o sposobie życia uczniów.

Wiadomości o zasadach i o celu zakładu, programy, warunki przyjmowania a nawet litografowany widok nadsyła na żądanie bezpłatnie

Dyrygent

Dr. Beheim-Schwarzbach.

Wszystkich tych, którzy handlowi dawniej P. Przespolewskiego pozostali być winni, zawiadamiam niniejszemu, iż wszelkie pretensye P. Przespolewskiego podług cassy notaryalnej z dnia 10. p. m. mnie cedowane zostały; upraszam przeto wszystkich ażeby swe zaległości w przeciągu 14. dni załatwili, w przeciwnym bowiem razie zmuszonym będą takowe drogą sądową ściągnąć.

A. Pfützner.

Szczepy jabłkowe, gruszkowe i tereśniowe po 7 Sgr. 6 Fen.,
szczepy brzoskwińowe i apykozowe po 20 Sgr.,
szczepy orzechowe po 15 Sgr.,
świerki i morwy kopa 15 Sgr. są na sprzedaż w ogrodzie w **Radajewie**.

Bardzo dobre skrzydło jest dla braku miejsca na placu Wilhelmskim Nr. 12. na pierwszym piętrze do sprzedania.

Polecam szanownej Publicznosci wielki zapas wszelkich gatunków wina, a szczególnie świeżą nadsyłkę wina szampańskiego; zarazem arak de Batavia, de Goa, Jamaika i Koniak. Dalej likwory francuskie i wódkę prawdziwą gdańską, wszystko to w cenach najumiarkowanych.

A. Szpinger,

Handel wina i Cukiernia naprzeciw zegara pocztowego.

Przy nadchodzących świętach Wielkanocnych polecam Szanownej Publicznosci mój **Znaczny Zapas** Towarów kolonialnych jakoteż różnych Delikatesów, po cenach umiarkowanych lecz stałych.

J. Morgenstern z Londynu,

Wodna ulica Nr. 8.

Ocet z wina węgierskiego

kwartę po 10 Sgr., **Wino muszkat.** butelkę po 10 Sgr., **muszardy** różne, **Gdańska** wódkę, **Araki** różne, **Dobór** towarów korzennych i **Cygar** rozmaitych poleca **J. N. Leitgeber.**

Ulubione Kłahma Dr. Gráfego karmelki piersiowe na kaszel i chrypkę znów otrzymał

Izydor Busch,

Wilhelmska ulica 8. pod Złotą kotwicą.

Świeże łososie odebrał Jakób Appel.

Kurs giełdy berlińskiej.

Dnia 5. Kwietnia 1854.	Sto-pa p. Ct.		Na pr. kurant	
	papier.	wizna.		
Pożyczka rządowa dobrowolna.....	4½	—	94½	
dito z roku 1850.....	4½	—	94½	
dito z roku 1852.....	4½	—	94½	
Oblięgi długi skarbowego.....	3½	—	81	
dito premii handlu morskiego...	—	—	—	
dito Marchii Elektoralnej i Nowej..	4½	—	—	
dito miasta Berlina.....	4½	—	—	
Listy zastawne Marchii Elekt. i Nowej	3½	—	91½	
dito Prus Wschodnich...	3½	—	85	
dito Pomorskie.....	3½	—	91½	
dito W. X. Poznańskiego..	4	—	—	
dito W. X. Pozn., nowe..	3½	—	85½	
dito Szląskie.....	3½	—	—	
dito Prus Zachodnich....	3½	—	83½	
Bilety rentowe Poznańskie.....	4	86½	—	107½
Louisdory.....	—	—	—	—
Akcje kolei żelaznej Starog. Poznańsk.	3½	—	—	76½

Stan Termometru i Barometru, oraz kierunek wiatru w Poznaniu.

Dzień	Stan termometru		Stan barometru.	Wiatr
	najniższy	najwyż.		
27. Marca	— 2,0°	+ 5,7°	28" 0,0"	Zachodni.
28. "	— 1,0°	+ 5,0°	27" 11,0"	Zachodni.
29. "	+ 0,3°	+ 5,0°	27" 11,5"	Zachodni.
30. "	+ 2,0°	+ 6,3°	27" 11,9"	Póln. zach.
31. "	+ 4,0°	+ 7,4°	28" 0,0"	Poludn. z.
1. Kwiet.	— 0,0°	+ 11,0°	28" 2,3"	Póln. zach.
2. "	— 0,0°	+ 12,0°	28" 3,5"	Póln. zach.